

[Fiskeriministeren.]

ved staten påtager sig at dække halvdel af det tab, långiveren vil lide, såfremt det garanterede lån ikke indfries.

Efter, at det gennem en række forhandlinger med pengeinstitutternes organisationer er blevet opklaret, at det administrativt er muligt at gennemføre en lempeligere afvikling af nødlidende statsgaranterede lån, end selve lovens kautionsform umiddelbart synes at muliggøre, har man fra pengeinstitutternes side erkendt, at grundlaget for deres kritik af kautionsformen i væsentlig grad må siges at være fjernet.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til folketingets villige og hurtige behandling.

Jeg tillader mig endvidere for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for driftslån til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien.*

Ligesom det er tilfældet med støtteordningen til fiskerne, går dette lovforslag ud på en forlængelse af den i finansåret 1975-76 gældende støtteordning for konsumfiskeindustrien til også at omfatte indeværende finansår, idet der for dette lovforslag gælder den samme økonomiske baggrund som omtalt i forbindelse med forslaget om forlængelse af støtteordningen til fiskerne.

Efter den hidtidige låneordning for konsumfiskeindustrien, hvortil jeg fremsatte forslag den 8. september 1975, Folketingstidende sp. 7574-75, kunne fiskeriministeren inden for en samlet beløbsramme på 50 mill. kr. yde garanti af statskassen for lån til driftsformål til virksomheder inden for konsumfiskeindustrien. Såvel med hensyn til garantiens varighed som til kautionsformen gjaldt der samme vilkår som for driftslån til fiskerne.

Indtil 1. april 1976 er denne beløbsramme blevet udnyttet med ca. 5 mill. kr. Der er således også for denne låneordning tale om en beskednen udnyttelse, og med hensyn hertil kan der fremføres de samme grunde som omtalt i forbindelse med udnyttelsen af fiskernes støtteordning.

Ganske vist kan der med hensyn til gennemsnitsekспортprisen for fersk og frossen fisk inden for sidste halvdel af 1975 spores nogen opadgående tendens, idet denne gennemsnitspris i 1975 lå på 6,38 kr./kg, me-

dens den i januar 1976 nåede op på 7,33 kr./kg. Denne prisstigning kan henføres til en bedring i afsætningssituationen på eksportmarkederne, herunder bl. a. USA-markedet. Forbedringen af eksportsituationen har dog ikke været så væsentlig, at man i EF har ment at burde afskaffe eller forringe eksportrestitutionsordningen for fiskevarer.

Det foreliggende lovforslag har ikke mindst et beskæftigelsesmæssigt sigte og skal også ses på baggrund af, at den konstaterede stigning i eksportpriserne langt fra har været tilstrækkelig til at opveje det økonomiske tilbageslag, virksomhederne kom ud for i 1974-75, og at virksomhederne til stadighed har måttet kæmpe med stigende omkostninger.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til folketingets villige og hurtige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Erhard Jakobsen) (CD):

Jeg skal herved tillade mig at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om sikring af borgernes frie færdsel*, idet jeg henviser til forslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:
Spørgsmål til ministrene.

Af *Arentoft* (FP) til statsministeren:

„Såfremt der oprettes et informationskontor for PLO i Danmark, vil statsministeren da tage omgående skridt til dets ophør, såfremt der — såvel inden for som uden for landets grænser — sker overtrædelse af grundlovens § 78, stk. 2?“

(Spm. nr. 461).

Skriftlig begrundelse.

I spørgsmålet ligger to ting: for det første en mulighed for statsministeren til over for folketinget at bekræfte sin udtalelse til pressen vedrørende oprettelse af et informationskontor for PLO i Danmark; for det andet — ved at besvare spørgsmålet bekræftende — vil statsministeren officielt have tilkendegivet en dansk holdning, der kan medføre en meget klar præventiv virkning over for folkeretlige forbrydelser (vold, anstiftelse af vold el. lign.), begået af PLO, eller som PLO påtager sig ansvaret for.

Arentoft (FP):

Ud over min skriftlige begrundelse vil jeg gerne sige, at jeg er godt klar over, at Danmarks Riges Grundlov kun gælder for danske statsborgere på dansk område, og at et eventuelt PLO-informationskontor derfor ikke kan lukkes, fordi der sker en PLO-styret terrorhandling uden for landets grænser, men der må da i givet fald kunne gribes ind over for eventuelle danske statsborgere og udlændinge tilknyttet PLO, men på midlertidig opholdstilladelse; de må vel kunne udvises.

Personlig tror jeg ikke, at PLO er interesseret i et informationskontor i Danmark — de har jo heller ikke selv bedt om det, men rejst det gennem Ægyptens præsident Sadat — men det må ikke glemmes, at PLO som et af sine hovedmål har Israels udslættelse, og det gør hele spørgsmålet om et informationskontor her nok så prekært.

Af hensyn til den danske befolknings orientering om dette vigtige spørgsmål, som jeg ved interesserer mange, er statsministerens svar af stor betydning.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg tror, det er udmærket, at jeg får lejlighed til at besvare det spørgsmål, som her er stillet af hr. Arentoft.

Det er rigtigt, at PLO ikke har søgt om adgang til at oprette et særligt informationskontor i Danmark. Jeg skal gerne bekræfte, at jeg under mit besøg i Ægypten på et direkte spørgsmål har sagt til den ægyptiske statsminister, at det ikke kræver tilladelse at oprette informationskontor i Danmark. Det er en simpel og første kendsgerning, som man må have for øje, og dette gælder altså også PLO. Jeg gjorde i høj grad opmærksom på, at det naturligvis er en klar forudsætning, at et sådant kontors personale overholder gældende dansk lovgivning, og at personalet har de fornødne indrejse- og opholdstilladelser. Jeg understregede også, at oprettelsen af et PLO-informationskontor i givet fald ikke vil betyde en officiel dansk anerkendelse af PLO, ja, jeg gik videre og sagde, at det er vigtigt, at PLO lader sig repræsentere af personer, der ikke på nogen måde kan forbindes med terrorvirksomhed; altså ordet terror er direkte indgået i min besvarelse af det spørgsmål, jeg nu engang mødte.

Dette betyder altså, at personer, der ønsker at virke ved et sådant kontor, er stillet på samme måde som andre udlændinge. Der kan således ske afvisning, hvis det må antages, at den pågældende vil indrejse for at begå forbrydelser, eller hvis han eller hun har begået forbrydelser, der i særlig grad gør hans eller hendes indrejse uønskelig. Det samme gælder, hvis han eller hans eller hendes indrejse ikke er ønskelig af hensyn til statens sikkerhed eller oprettelse af ro og orden i al almindelighed. Det må altså antages, at de personer, der i givet fald skal arbejde ved et PLO-kontor, er visumpligtige, og tilsynet med udlændinge har derfor gode muligheder for inden indrejse at undersøge, om der bør ske afvisning. Det er det svar, jeg kan give på hr. Arentofts spørgsmål.

Arentoft (FP):

Jeg vil gerne takke statsministeren for svaret, og jeg vil også være så ærlig at sige, at det lå i mit spørgsmål, at jeg gerne ville give statsministeren lejlighed til at komme med en klar tilkendegivelse herfra.

Statsministeren sagde altså, at der ikke kræves nogen tilladelse til at oprette et sådant kontor, men at der ikke lå nogen officiel anerkendelse af PLO i en eventuel oprettelse af et sådant kontor. Det synes jeg er en stor del af det, jeg havde efterlyst.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Det næste spørgsmål, der er stillet af hr. Kurt Hansen til justitsministeren, vil blive besvaret af arbejdsministeren.

Af *Kurt Hansen* (VS) til justitsministeren:

„Med hvilken hjemmel har politiet grebet ind i de 24 HK-funktionærers arbejdskamp mod Skjold Burne, og har der fra justitsministeriet over for politimesteren i Glostrup været tilkendegivet nogen opfattelse vedrørende indgrebet den 27. april mod den nævnte arbejdskamp?“

(Spm. nr. 464).

Skriftlig begrundelse.

Den arbejdskamp, som de 24 HK-funktionærer blev tvunget ud i, er helt klart kørt efter følgende retningslinier:

[Kurt Hansen.]

1) Blokaden er en blokade imod varer og intet andet end varer, der søges bragt ud fra Skjold Burne, Midtager 9-11.

2) Indkørslen blokeres af nogle få arbejdere.

3) Blokaden står sådan, at den ikke generer færdsel på fortovet.

4) Kørebanen betrædes mindst muligt.

5) Privat grund betrædes ikke.

6) Vogne, der vil køre ind, advares i god tid ved hjælp af skilte om blokaden og anmodes om at holde ind til højre for at modtage nærmere orientering. Gener for trafikken forhindres.

7) Chaufførerne oplyses om, at de har fri adgang til at gå ind på virksomheden. Endvidere oplyses, at selv om vognen skulle komme ind, vil den ikke komme ud med varer.

8) Chaufførerne oplyses om, at de ikke kan køre ind, da indkørslen er blokeret.

9) Chaufførerne gøres bekendt med færdselslovens § 24, stk. 1: „Vejfarende skal optræde hensynsfuldt.“ og § 38, stk. 1: „Køretøj må ikke standses eller parkeres på et sådant sted eller på en sådan måde, at der opstår fare for andre eller unødvendigt voldes ulempe for færdslen“. Kører de herefter frem til indkørslen, vil de gøre sig skyldig i en overtrædelse af de nævnte paragraffer, og der vil blive foretaget en anmeldelse til politiet.

10) Enhver person kan frit gå ind og ud.

11) De ansatte kan frit køre til og fra parkeringspladsen, når det sker uden udbringelse af varer.

12) Hvis vognen medbringer Skjold Burne-varer ved udkørslen, stoppes vognen ved udkørslen, og chaufføren oplyses om, at han personlig frit kan forlade området, og at han kan komme ud med vognen, hvis den tømmes for Skjold Burne-varer.

13) Der anvendes ingen vold. Chauffører forsøges overtalt til ikke at køre ind. Hvis de alligevel forsøger, hindres indkørslen kun ved passiv opstilling ved indkørslen. Der anvendes ingen former for vold, og argumentationen er saglig og ikke injurierende.

Politiassistenten, der ledede splittelsesaktionen mod den effektive vareblokade ved Skjold Burne den 27. april, oplyste over VS' faglige sekretær, Thio Tyroll, at indgrebet blev foretaget på baggrund af politi-

vedtægtens § 3, stk. 1: „eller lignende optræden“, og at ministeriet havde tilkendegivet, at denne bestemmelse kunne anvendes over for den aktuelle arbejdskamp.

Kurt Hansen (VS):

Det er jo ikke første gang, jeg her i folketinget tager problemerne op omkring politiets indgriben over for blokader. I denne forbindelse har de aktionerende arbejdere tilsendt justitsministeren et temmelig omfattende dokument, hvori de i 13 punkter klart redegør for, på hvilke betingelser de fører deres arbejdskamp. Det fremgår klart af disse 13 punkter, at der hverken efter straffeloven, færdselsloven eller normalpolitivedtægten er baggrund for at gribe ind over for disse aktioner, fordi der, som arbejderne derude påpegede, klart var tale om en vareblokade.

Dagen efter oplevede vi noget ret mystisk, og jeg tør ikke sige, om det er den endegyldige sandhed, som den politiassistent, der ledede den såkaldte splittelsesaktion af blokaden, udtalte, men der blev udtalt, at der var kommet klare tilkendegivelser fra højere sted, nemlig fra justitsministeriet, som gik ud på, at der forelå klare retningslinjer for, hvordan politiet skulle forholde sig over for vareblokaden. Jeg håber, jeg kan få et tilfredsstillende svar på mit spørgsmål.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Da justitsministeren som nævnt ikke kan være til stede, skal jeg besvare spørgsmålet på hans vegne.

Justitsministeren har flere gange i denne folketingssamling både her i salen og i retsudvalget redegjort for de generelle synspunkter vedrørende politiets dispositioner i forbindelse med konflikter på arbejdsmarkedet. Justitsministeren har tidligere sagt, og det er fortsat gældende, at politiet ikke griber ind i faglige konflikter, men hvis der i forbindelse med en konflikt konstateres en overtrædelse af straffelovgivningen, har politiet efter de almindelige regler pligt til at gribe ind.

Straffelovrådet har, som det er bekendt, afgivet en udtalelse om de strafferetlige spørgsmål i forbindelse med arbejdskonflikter. Rådet har bl. a. givet udtryk for, at bestemmelsen i normalpolitivedtægtens § 3

[Arbejdsministeren.]

omfatter fysiske afspærringer ved ting eller ved opstilling af personer, og justitsministeren har ved besvarelsen af et spørgsmål fra retsudvalget erklæret sig enig i denne opfattelse og videre bl. a. tilkendegivet, at bestemmelsen må antages at omfatte afspærringer, der hindrer ind- og udbringning af varer, selv om afspærringen ikke er til hinder for gående færdsel til og fra ejendommen.

Vedrørende den konkrete episode foran Skjold Burne skal jeg kort oplyse, at politimesteren i Glostrup fandt, at der forelå en overtrædelse af politivedtægtens § 3, da nogle personer forsøgte at hindre, at varer blev bragt ud fra virksomheden. På denne baggrund greb politiet ind, og der blev skabt mulighed for, at varerne kunne bringes ud fra virksomheden.

Hvad angår den sidste del af hr. Kurt Hansens spørgsmål, skal jeg oplyse, at justitsministeriet har været i forbindelse med politimesteren vedrørende behandlingen af en konkret klage; det er derimod ikke fra justitsministeriets side tilkendegivet, hvorledes den konkrete situation skulle behandles: beslutningen om og ansvaret for de truffene dispositioner er og bør alene være politimesterens.

Kurt Hansen (VS):

Det er rigtigt, som arbejdsministeren var inde på, at der er kommet en del generelle synspunkter frem om dette spørgsmål: vi har fået mange bilag dels fra arbejdsmarkedsudvalget, dels fra retsudvalget. Når det drejer sig om politiets indgriben eller ikke indgriben i faglige konflikter er der klart tale om fortolkning fra henholdsvis arbejdsministerens og min side. Men disse 13 punkter, som blev fremsendt til justitsministeren, er faktisk ikke på noget punkt blevet imødegået: det er ikke blevet påvist, at der på dette grundlag var tale om en overskridelse af straffeloven, politivedtægten eller færdselsloven. Jeg vil derfor spørge arbejdsministeren helt præcist: var det ordene „o. lign.“ i normalpolitivedtægtens § 3, stk. 1, der kunne tolkes at give så vidtgående beføjelser, som tilfældet var i forbindelse med den aktion, som fandt sted mod de strejkende funktionærer ude på Skjold Burne?

Jeg kan med tilfredshed notere, at der åbenbart ikke er kommet direkte ordrer fra højere instans til politiet i Glostrup, og at der altså ikke er sket en administrativ stramning, uden at folketinget har fået det at vide. Men jeg synes, det må være justitsministeriets ansvar at få gjort det så klart som overhovedet muligt, at det kan ikke være den lokale politimesters eller det lokale politis opgave at køre på, at arbejderne derude ikke er tilstrækkeligt inde i de juridiske regler.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Dette, at de særlige 13 punkter, som er stillet op, ikke er imødegået, skal jeg ikke gå nærmere ind på. Det kan jeg ikke have noget kendskab til. Jeg kan af gode grunde heller ikke have kendskab til, hvilke særlige regler i politivedtægtens § 3 politimesteren har benyttet sig af, men man har altså skønnet, at man havde ret og pligt til at gribe ind, fordi der var tale om en overtrædelse af de gældende regler.

Om spørgsmålet mere generelt vil jeg i øvrigt sige, at der jo lige er afsagt en dom i arbejdsretten i forbindelse med Info, som jeg gerne lige vil citere et lille afsnit af. Man siger i arbejdsrettens kendelse bl. a.:

„Som af klagerne erkendt har Dansk Funktionærforbund med det formål at søge opnået en overenskomst med firmaet Info været berettiget til at iværksætte blokade over for denne virksomhed og dermed at forbyde sine medlemmer at tage ansættelse dér. En arbejdsretlig blokade giver imidlertid ikke ret til at hindre personer, der er beskæftiget i virksomheden, leverandører til virksomheden, kunder eller andre i frit at færdes til og fra virksomheden. Der findes derimod andre forholdsregler, der er anerkendt som lovlige, og som om fornødent kan bringes i anvendelse over for en blokeret virksomhed.“

Kurt Hansen (VS):

Jeg må naturligvis beklage, at arbejdsministeren ikke er klar over indholdet af de 13 punkter. Netop for at der ikke skulle være nogen som helst tvivl om indholdet af disse 13 punkter, har jeg taget dem med punkt for punkt i den skriftlige begrundelse for mit spørgsmål, således at det var muligt at give en fuldstændig og korrekt besvarelse af

[Kurt Hansen.]

dem. De forskellige blokadesager, der har været, har jo været noget forskelligartede: Infoblokaderne har været anderledes end den blokade, som fandt sted imod Skjold Burne. Der resterer stadig væk nogle fortolkningsproblemer, men jeg mener ikke, man direkte kan sammenligne disse to områder, netop ikke på baggrund af den meget præcise og detaljerede redegørelse fra HK-funktionærerne ved Skjold Burne for deres arbejdskamp.

Hvad angår normalpolitivedtægten, synes jeg, det skal stå så klart som overhovedet muligt, at der altså indtil videre ikke er sket nogen administrativ stramning af den, og at det, der er sket, er, at man har fortolket ordene „o. lign.“ Det synes jeg skal stå så klart, at der ikke kan være nogen som helst tvivl om det.

Til allersidst vil jeg bare sige, at vi har stillet en lang række spørgsmål i retsudvalget angående Info, den sag vil vi forfølge meget grundigt, for der ser ud til at være nogle mystiske ting i forbindelse med den, men den får i hvert fald ikke lov til at stå på den måde, den står i dommen.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Når hr. Kurt Hansen beklager, at jeg ikke kender de 13 punkter, må jeg beklage, at han gør det, for dem kender jeg udmærket, og de fremgår jo også som motivering for det spørgsmål, der er stillet her, så det er overhovedet ikke noget i den retning, jeg har udtalt mig om. Det, jeg har sagt, er, at det er politimesterens ansvar at gribe ind på grundlag af de regler, han har at rette sig efter. Det har han gjort i denne sag, og det mener jeg ikke jeg kan blande mig i.

Wilhelm (VS):

Jeg har et lille tillægsspørgsmål, og det bunder i, at arbejdsministeren kom med den, synes jeg, ret fantastiske udtalelse: jeg kan da ikke vide, på hvilket grundlag, efter hvilken paragraf — eller hvordan formuleringen nu var helt præcist — politimesteren har grebet ind. Men nu går selve hr. Kurt Hansens spørgsmål på: med hvilken hjemmel har politiet grebet ind, og arbejdsministeren og justitsministeren, som han optræder for her i dag, har haft 4-5 dage til at finde og besvare dette spørgsmål, og så kom-

mer han og siger: jeg kan da ikke vide på hvilket grundlag. Derfor lyder tillægsspørgsmålet: har ministeren — det være sig justitsministeren, som spørgsmålet egentlig er rettet til, eller arbejdsministeren, som har overtaget besvarelsen her i dag — overhovedet søgt oplyst på hvilket grundlag? Har nogen af dem overhovedet prøvet på at besvare det spørgsmål, der er stillet her?

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Hr. Wilhelm må åbenbart heller ikke have hørt efter, for i mit første svar gjorde jeg udtrykkelig opmærksom på, at politimesteren havde truffet sin beslutning på grundlag af § 3 i politivedtægten.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af John Haaber (V) til arbejdsministeren:

„Agtter ministeren at følge den af arbejdsdirektoratet truffne afgørelse, hvorefter der ikke kan meddeles Kristelig Arbejdsløsheds-kasse samme overflytningsret, som tilkommer andre statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser?“

(Spm. nr. 465).

Skriftlig begrundelse.

Det må forekomme åbenbart urimeligt, at den anerkendelse, som er meddelt Kristelig Arbejdsløsheds-kasse, ikke er en anerkendelse på lige fod med alle øvrige arbejdsløsheds-kasser. En sådan diskriminering af en enkelt arbejdsløsheds-kasse forekommer også uretfærdig, når samtidig henses til, at andre arbejdsløsheds-kasser, f. eks. Stampersonellets Arbejdsløsheds-kasse, Funktionærernes og Tjenestemændenes Arbejdsløsheds-kasse, FTA, har fået fuld overflytningsret på lige fod med de faglige kasser. Under debatten om oprettelsen af en statsanerkendt arbejdsløsheds-kasse gav arbejdsministeren klart udtryk for, at de almindelige overflytningsregler skulle gælde for disse nye, ikke fagligt afgrænsede kasser. Det vil derfor være i højeste grad bemærkelsesværdigt, om ministeren fulgte direktoratets særlige fortolkning vedrørende overflytningsret, når det gælder Kristelig Arbejdsløsheds-kasse.

[John Haaber.]

I den nuværende beskæftigelsessituation er der skabt et stærkt øget behov for forsikring mod arbejdsløshed. Mange forbund har sat stærkt ind på at opnå overenskomster med eksklusivbestemmelser med så mange arbejdsgivere som muligt. I de tilfælde, hvor medlemmerne af Kristelig Fagforening og Arbejdsløhedskasse tvinges til at ændre deres medlemsforhold, betyder det en yderligere belastning for disse mennesker, at de skal igennem en ny karenstid på 6 måneder for at opnå fuld rettighed til dagpenge.

John Haaber (V):

Kristelig Arbejdsløhedskasse er en statsanerkendt arbejdsløhedskasse. Det må derfor undre, at denne arbejdsløhedskasse ikke er ligestillet med alle andre statsanerkendte arbejdsløhedskasser i dette land. Kristelig Arbejdsløhedskasse har nemlig ikke fri overførselsret, som de andre har. Arbejdsdirektoratet nægtede i 1973 at efterkomme en ansøgning om den frie overførselsret. Ved den lejlighed blev der ikke anket til ministeren, men begrundelsen fra direktoratet var en henvisning til § 94 i loven.

Nu er der fremsendt en fornyet ansøgning. Direktoratet har på ny nægtet en statsanerkendelse, men nu er sagen anket til ministeren, og nu kan ministeren få lejlighed til klart at tilkendegive sin stilling til arbejdsdirektoratets afgørelse; jeg har stillet spørgsmålet, for at ministeren her fra folketingets talerstol kan give udtryk for sin indstilling.

Jeg har opfattelsen af ministeren som en retsindig og redelig minister, og jeg forventer derfor, at jeg kan bevare dette indtryk gennem en positiv besvarelse af mit spørgsmål, et svar, der tilkendegiver, at direktoratet ikke på nogen måde har ret til at nægte eller ret i at nægte Kristelig Arbejdsløhedskasse en fri overførselsret.

Hvis ministeren ikke her klart kan tilkendegive, at han agter at omstøde denne kendelse, beder jeg ministeren redegøre for den argumentation, der ligger bag direktoratets afgørelse, en argumentation, som ministeren jo ved at følge direktoratet må gøre til sin egen.

I lovens § 94 er der intet, der indicerer, at den skulle tage sigte på, at der åbnes mulighed for specielt at varetage de fagligt af-

grænsede kassers interesser på de ikke fagligt afgrænsede kassers bekostning.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Jeg håber, at hr. John Haaber kan bevare opfattelsen af det redelige, også efter at mit svar er afgivet på dette spørgsmål. Efter forhandling med landsarbejdsnævnet, hvor arbejdsmarkedets parter som bekendt er repræsenteret, meddelte arbejdsdirektoratet den 17. november 1975 Kristelig Arbejdsløhedskasse afslag på kassens ansøgning om overflytningsret.

Denne afgørelse, der efter arbejdsløhedslovens § 99, stk. 2, inden 4 uger kan indbringes for arbejdsministeren, blev den 15. december 1975, altså umiddelbart inden udløbet af ankefristen, af kassens advokat formelt indbragt for arbejdsministeriet, men uden nærmere begrundelse. Derimod bebudede den pågældende advokat, at han på et lidt senere tidspunkt ville komme med et supplerende indlæg i sagen. Dette indlæg har vi modtaget for ca. 8 dage siden, den 26. april, og jeg har naturligvis, som det er min pligt, bedt arbejdsdirektoratet om at udtale sig om den nye argumentation og er indstillet på at træffe en afgørelse, så snart det er muligt. Men jeg tror, man vil forstå, at jeg ikke på nuværende tidspunkt kan foregribe udfaldet af de overvejelser, som det nu meget sent indkomne materiale kan give anledning til.

John Haaber (V):

Jeg er ked af, at ministeren ikke allerede har en personlig opfattelse af, hvordan den sag skal afgøres, men det tror jeg i og for sig også ministeren allerede har, og derfor vil jeg på ny spørge: hvilken begrundelse har direktoratet for at nægte denne anerkendelse? Er der hold i det, når de siger, at § 94 skal sikre de fagligt afgrænsede kasser deres rettigheder over for de ikke fagligt afgrænsede?

Dernæst bliver jeg nødt til at udvide mit spørgsmål, sådan at det bliver helt klart, hvilken begrundelse direktoratet og ministeren har for at give f. eks. Stampersonellets Arbejdsløhedskasse og Funktionærernes og Tjenestemændenes Arbejdsløhedskasse en fri overflytningsret. Hvilket fællesskab har urmagere og skorstensfejere, som er sluttet sammen i én kasse og har overflytningsret?

[John Haaber.]

Finder ministeren det virkelig rimeligt, at Kristelig Arbejdsløshedskasse som den eneste i dette land ikke skal have den frie overførselsret? Er det rimeligt, når man på grund af de mange eksklusivbestemmelser, som i disse år indføres i overenskomsterne, tvinger et menneske til at skifte fagforening og dermed også a-kasse, at dette menneske så yderligere skal belastes med en 6 måneders karenstid for at genvinde fulde rettigheder som dagpengeberettiget?

Jeg forventer ministerens klare tilkendegivelse på disse klare spørgsmål.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Som jeg nævnte før, afventer jeg direktoratets indstilling og altså dermed også direktoratets begrundelse for den stillingtagen, man måtte nå frem til, og jeg finder det ikke rimeligt, at jeg på nuværende tidspunkt udtaler mig om det.

Når FTFA og Stampersonellet er draget ind i diskussionen, vil jeg om disse kasser sige, at de på samme måde som de fleste andre arbejdsløshedskasser omfatter fagligt afgrænsede områder.

John Haaber (V):

Jeg er ked af, at det er umuligt at trække ministeren ud af det skjul, han befinder sig i. Det må være rimeligt, om man offentligt kan få disse ting trukket frem, så der ikke i forvaltningen sker ting, som ikke er rimelige og rigtige. Ministeren har stadig væk ikke udtalt sig om rimeligheden i, at en arbejdsløshedskasse, nemlig Kristelig Arbejdsløshedskasse, er den eneste i dette land, der ikke har den overflytningsret.

Stampersonellet og Funktionærernes og Tjenestemændenes Arbejdsløshedskasser er da ikke fagligt afgrænsede.

Ritta Ahm (KrF):

Jeg står helt uforstående over for, at dette spørgsmål er rejst i dag, fordi jeg mener, vi i arbejdsmarkedsudvalget har fuld kontrol med det, der er ved at ske, og jeg vil gerne i den anledning spørge arbejdsministeren, om arbejdsministeren stadig væk er indstillet på at underrette arbejdsmarkedsudvalget om det nye, der sker i forbindelse med dette spørgsmål.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Jeg er selvsagt som altid parat til at underrette arbejdsmarkedsudvalget om næsten alt, hvad man beder mig om, og jeg tror, at jeg indtil nu har opfyldt alle ønsker i så henseende. Så må jeg over for hr. John Haaber gentage, at der er tale om fagligt afgrænsede kasser, når det drejer sig om FTFA og forsvarrets stampersonel.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til undervisningsministeren:

„Hvordan vil ministeren sikre, at studerende ved universiteter og universitetscentre fremover som led i deres uddannelse får mulighed for at indgå i samarbejde med grupper uden for uddannelsesstederne, f.eks. på arbejdspladser, i boligforeninger og på daginstitutioner m. v.?”

(Spm. nr. 466.)

Skriftlig begrundelse.

Relegeringen af de 200 fra RUC er en klar skærpselse af de magtmidler, statsmagten tidligere har taget i anvendelse for at realisere sin uddannelsespolitik. Der er hermed lagt op til en skærpet politisk disciplinering af samtlige studerende.

Dette betyder bl. a. et angreb på de studier, der udføres i samarbejde med forskellige grupper uden for uddannelsesinstitutionerne. På RUC har denne form for studier været praktiseret i en række tilfælde, bl. a. i forhold til Tuborg, Helsingør Værft og Kastrup-Holmegård Glasværk. Fællestillidsmændene herfra udtalte den 14. april 1976 bl.a., at samarbejdet med RUC i praksis havde ført til, at virksomhedernes arbejdere har fået mere at vide om den arbejdsituation, de er i, med den fordel, at de har et sammenligningsgrundlag over for de mere officielle undersøgelser, disse arbejdere i øvrigt udsættes for.

Relegeringen af de 200 studerende vil få konsekvenser for udviklingen på en hel række områder af samfundet. Det her fremdragne forekommer at være et af de væsentligste.

Steen Folke (VS):

Spørgsmålet er stillet, inden undervisningsministeren havde tilbagetrækket bortvisningen af de 200 andetårsstuderende ved RUC, og inden det ved afstemningen i går blev besluttet, at RUC skal videreføres.

Selv om forudsætningerne således i mellemtiden er ændret, mener jeg dog ikke, at spørgsmålet har mistet sin betydning.¹

Det er efter min mening noget meget afgørende ved uddannelserne ved RUC, at de lægger stor vægt på projektarbejdsformen, som giver mulighed for et samarbejde mellem f. eks. studerende og arbejdere. Arbejds miljøundersøgelserne på Tuborg, Kastrup-Holmegård og Helsingør Værft blev nævnt under debatten i går, men der er jo en stribe andre projekter af tilsvarende art. Jeg kan f. eks. nævne den meget interessante undersøgelse, som en RUC-studiegruppe gennemførte af sygdom, dødelighed og pensionsforhold blandt arbejdsmænd i Køge.

Jeg håber, ministeren her vil forsikre om, at projektarbejdsformen skal fastholdes som det væsentlige i RUCs uddannelser, og jeg vil ville være meget glad for en tilkendegivelse af, at ministeren vil se positivt på, at der også gives større mulighed for noget lignende ved andre universiteter.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Som begrundelse for spørgsmålet er der henvist til den bortvisning, der fandt sted på Roskilde universitetscenter af 200 studerende, og jeg forstod også på hr. Steen Folkes supplerende kommentar, at der nu måtte findes en ny begrundelse, fordi det ellers var lidt svært at motivere, at dette spørgsmål var blevet opretholdt.

Jeg står fortsat uforstående over for, hvilken sammenhæng der kan være mellem de særlige forhold i forbindelse med eksamens tilmeldingerne på Roskilde universitetscenter, der førte til bortvisningen, og de studerendes fremtidige muligheder for at arbejde med problemer på arbejdspladser, i boligfor eninger m. v. Det er min opfattelse, som jeg har understreget det adskillige gange også i debatter omkring Roskilde universitetscenter, at man må se særdeles positivt på, at der i stigende grad er interesse på de højere uddannelsesinstitutioner såvel blandt lærerne som blandt de studerende for at tage konkrete samfundsproblemer op. Det er jo i

virkeligheden ikke nogen ny ting, at man gør det. På andre højere læreanstalter som landbohøjskolen, Danmarks tekniske højskole osv. har man en lang tradition for, at eksamensopgaver osv. er besvaret i samarbejde med det, man med et meget bredt udtryk kunne kalde det omgivende samfund.

Steen Folke (VS):

Når ministeren er uforstående over for den sammenhæng, jeg ser mellem bortvisningen af de 200 studerende og så den måde, som studierne foregår på ved RUC, må det med al respekt bero på, at ministeren ikke rigtig har forstået ret meget af, hvad der er baggrunden for stormløbet mod RUC. Det er helt klart, at det er en torn i øjet på de etablerede kredse, at studierne netop foregår på denne måde på RUC, at de studerende altså ikke umiddelbart nødvendigvis studerer på en måde, som slet og ret er i kapitalens og statens velforståede interesse, men at de gennemfører projekter, som er f. eks. i nogle arbejders interesse på de virksomheder, som bliver underlagt disse studier.

Jeg ved godt, at tilsvarende studier foregår andre steder på universiteter og højere læreanstalter. Det er nu ikke alle analyser sådan i en større samfundsmæssig sammenhæng, jeg vil regne med her, men det er klart, at studierne foregår i langt større omfang på RUC, fordi der netop i uddannelserne på RUC er lagt så stor vægt på projektarbejdsformen, der giver denne mulighed for virkelig at fordybe sig i nogle af de problemer; som indebærer muligheden for, at man kan tage ud på arbejdspladser og lave store undersøgelser af den art. De traditionelle universitetsuddannelser er jo bygget op mere på en systematisk indlæring af nogle discipliner. De har en ganske anden opbygning, og det er yderst beskedent, hvad der er af den slags arbejde, jeg her har nævnt i forbindelse med traditionelle universitetsuddannelser.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Til hr. Steen Folkes bemærkninger om de borgerlige partiers stormløb på RUC kan jeg blot sige, at det er ikke min opgave at forsvare det, eller man kunne endda sige, at det måske var min opgave at gøre det mod-

[Undervisningsministeren.]

satte, men i alle tilfælde ikke at forsvare det, der sker. Det skal jeg heller ikke gøre i forbindelse med dette spørgsmål.

Hvad angår undervisningen på de traditionelle universiteter, synes jeg måske i højere grad, at der er grund til at glæde sig over den udvikling, der har været i de sidste år, hvor man inden for mange forskellige traditionelle uddannelser er gået uden for det traditionelle og har gennemført meget nyttige og meget gavnlige undersøgelser. Jeg er sikker på, at hr. Steen Folke har et rimeligt kendskab til, at man bl. a. på Århus universitet for nylig lavede en rapport, som vakte stor opsigt og var meget nyttig.

Steen Folke (VS):

Jeg har kendskab til en række rapporter både fra Århus universitet og fra Københavns universitet. Jeg understreger, at det her er ikke noget, der udelukkende forekommer på RUC, men det er noget, der forekommer i alt for beskedent omfang andre steder.

Jeg omtalte ikke i mit indlæg det, som ministeren talte om, nemlig de borgerlige partiers stormløb på RUC, jeg talte om stormløbet på RUC, for den bedrøvelige sandhed er jo, at ministeren og ministerens parti har deltaget i dette stormløb på RUC, ja, faktisk har været nogle af hovedaktørerne i stormløbet på RUC. Det er jo den beklagelige sandhed om den sag.

Jeg mener ikke, der er grund til at se så forfærdelig positivt på de nyere tendenser inden for den højere uddannelse. Jeg mener, der er lagt op til en voksende styring fra statsmagtens side, og det vil sige forestået af undervisningsministeren, og at der er lagt op til en politisk disciplinering, som vil ramme de højere læreanstalter og de studier, der foregår dér, i voksende grad.

Jeg mener, at nedsættelsen af de faglige landsudvalg i høj grad medfører en ensretning og et, hvad skal vi sige, klarere erhvervsdomineret sigte for uddannelserne. De udspil, der er kommet derfra, går i den modsatte retning af det, som jeg gerne ville have fremmet, og som er baggrunden for, at jeg har stillet dette spørgsmål.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Man kan jo komme langt omkring i et

onsdagsspørgsmål, og hr. Steen Folkes sidste kommentar lagde jo nærmest op til en helt ny debat om Roskilde universitetscenter; det skal jeg dog afholde mig fra. Det var også i dag ukorrekt, hvad hr. Steen Folke sagde; det var det allerede i går, og da tilbageviste jeg det også.

Hvad angår det andet omkring styringen og den politiske disciplinering, har jeg meget svært ved at se sammenhængen med de faglige landsudvalg og disse udtryk, og jeg har i øvrigt meget svært ved at se, at der ikke også ligger et erhvervs sigte i, at man indgår i samarbejde med grupper uden for uddannelsesstederne, således som hr. Steen Folke nævnte det i sit spørgsmål, nemlig arbejdspladser, boligforeninger og daginstitutioner. Det er også steder, man skal ansættes, og det er også nyttigt, at man kender noget til det, ligesom det er nyttigt, at man kender noget til andre områder inden for det omgivende samfund.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Kaj Hansen (DKP) til boligministeren:

„Har ministeren planer om, at den omkostningsbestemte husleje skal reguleres efter den 16. almindelige vurdering?“

(Spm. nr. 467).

Skriftlig begrundelse.

Fra 1. juli 1976 sker der en husleje-forhøjelse, idet afkastningsprocenten forhøjes fra 6,5 til 7 pct. af ejendomsværdien. Under debatten om den omkostningsbestemte husleje fik vi det indtryk, at ejendomsværdien var den 15. almindelige vurdering, og at en kapitalisering af den omkostningsbestemte husleje ikke skulle påvirke huslejen, da afkastningsprocenten efter den 16. almindelige vurdering i 1977 fortsat skulle beregnes på grundlag af den 15. almindelige vurdering.

Kaj Hansen (DKP):

Der er i øjeblikket en meget stor politisk interesse for den 16. almindelige ejendoms-vurdering. Der er fremsat forslag om at udskyde vurderingen. Der er fremsat forslag om, at man skulle bruge andre normer for vurderingen, der er f. eks. stillet forslag om kontantvurdering og andre ting, alt sammen i

[Kaj Hansen.]

virkeligheden for at tilsløre den faktiske stigning, der sker i jord- og ejendomsværdierne. Men der er også fra politikere fremset ønske, eller vi kan sige krav, om, at når den 16. almindelige vurdering er gennemført, er det den, der skal lægges til grund for beregningen af den omkostningsbestemte leje i udlejningsbyggeri.

Jeg er udmærket klar over, at der i loven klart står 15. almindelige vurdering, men hvis et lille 5-tal i loven blev rettet til et 6-tal, ville det få nogle formidable virkninger. Den gennemsnitlige stigning for udlejnings-ejendomme siden 15. almindelige vurdering er nu ca. 35 pct., og den er ikke stoppet. Tværtimod kan man regne med, at det nok skal blive stigninger på 50 pct. og derover. De 7 pct. afkastning af 15. almindelige vurdering ville så i virkeligheden komme til at betyde en afkastning på 10, 11 eller flere procent.

Det er på denne baggrund, jeg gerne vil spørge ministeren, om han klart her i dag vil give udtryk for, om der fra ministerens side skulle være planer om at ændre i lovgivningen, således at det ikke skal være den 15. almindelige vurdering, men den 16., der skal lægges til grund for beregningen af den omkostningsbestemte leje.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Problemerne omkring 16. almindelige vurdering og de relationer, det har over for almindelig fast ejendom, er som bekendt ikke mit område, men skatteministerens.

16. almindelige vurdering i forhold til udlejningsbyggeriet er det, jeg her i dag skal svare på, og efter boligreguleringsloven kan det kapitalafkast, som en udlejer kan indregne i den omkostningsbestemte leje, fra 1. juli 1976 udgøre 7 pct. af ejendomsværdien ved 15. almindelige vurdering.

Denne regel er en del af boligforliget af 1974 og gælder for de 4 år, som boligforliget omfatter, og jeg kan ganske klart her sige, at jeg har ingen planer om at foreslå ændringer heri. Boligreguleringsloven indeholder en bestemmelse om revision i folketingsåret 1977-78 med henblik på, hvad der skal ske efter boligforligets udløb ved udgangen af marts 1979.

Vi har så den 16. almindelige vurdering, og der må da i folketinget tages stilling til

den fremtidige lovgivning på dette område. Hvordan reglerne skal indrettes til den tid, må jo afhænge af udviklingen, og det er for tidligt allerede nu at skønne herover, men jeg vil da foreløbig gerne pege på, at hvis 16. almindelige vurdering til den tid skal være beregningsgrundlaget, må man samtidig afgøre, hvor høj procenten af den 16. almindelige vurdering skal være.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg er glad for, at ministeren klart svarer på, at han ingen planer har om at ændre det, men der ligger jo alligevel i besvarelsen, at det er et spørgsmål, der kan tages op, når den 16. almindelige vurdering er gennemført.

Da vi her i folketinget den 1. april i år havde en debat om ejendomsvurderingerne, sagde skatte- og afgiftsministeren — jeg citerer fra folketingets forhandlinger, sp. 8136:

„Når vi ser resultaterne af vurderingen, kan vi træffe beslutning om, hvilke konsekvenser det skal have for skattelovgivningen, det være sig på boliglovgivningen . . .“

Derfor må jeg spørge ministeren, da alle her og i offentligheden jo ved, at der føres mange forhandlinger mellem de såkaldte forligspartier, om der skulle være planer om også at lade dette spørgsmål om 16. almindelige vurdering og beregning af den omkostningsbestemte leje indgå i de såkaldte indkomstpoltiske drøftelser.

Boligministeren (Helge Nielsen):

Jeg må klart dementere hr. Kaj Hansens antydning og henholde mig til det svar, som jeg også er glad for at hr. Kaj Hansen betragtede som et klart svar, at det er 7 pct. af 15. almindelige vurdering, og disse bestemmelser gælder i den tid, boligforliget løber. Hvad der skal ske efter den tid, er et spørgsmål, som må drøftes i folketinget, og da mener jeg, at 16. almindelige vurdering og den procent, der må komme som afkastningsfaktor, må være afhængige af hinanden.

Wilhelm (VS):

Nu ligger det desværre sådan, at vi ved en lang række lejligheder, som er dokumenterbare, men ikke inden for tiden for et spørgsmål her, har kunnet tage alle centralt place-

[Wilhelm.]

rede politikere bag sidste års boligforlig, hr. Gudme, hr. Ingomar Petersen, hr. Johan Philipsen, hr. Brixtofte, hr. Knud Damgaard, i at komme med udtalelser om den forventede huslejeudvikling, som kun giver mening, hvis huslejen fortsat skal følge med inflationen og med de offentlige vurderinger i en eller anden takt.

Derfor vil jeg godt stille et supplerende spørgsmål, for jeg synes ikke, det er nok at få den dér med, hvad der gælder i forligsperioden. Det ved vi godt alle sammen. Det kan man læse sig til. Det hedder 7 pct. af 15. vurdering. Det er heller ikke nok at få at vide, at hvis man lægger 16. til grund, må man også kigge på procenten. Jeg tror i og for sig, at folk er ret ligeglade med, om det skal være 4 pct. af 16 eller 7 pct. af 15., hvis det i øvrigt giver samme resultat, og derfor er mit spørgsmål til boligministeren: kan boligministeren klart erklære, at socialdemokratiet ikke vil medvirke til nogen form for huslejeforhøjelser ved udløbet af den aftale, der rækker til 1977-78? Og det er her i kroner og øre, det er ikke noget med procenter af vurdering og alt det, der bare gemmer nogle ting.

Huslejeforhøjelser efter udløbet af denne aftale i kroner og øre, kan socialdemokratiet klart sige nej til det?

Boligministeren (Helge Nielsen):

Jeg vil gerne til hr. Wilhelms almindelige bemærkninger, inden spørgsmålet endelig kom frem, sige, at det, det jo drejer sig om i forbindelse med dette spørgsmål, er udelukkende husleje problemerne i den private boligmasse. Hr. Wilhelm var jo inde på de spørgsmål, der drejede sig om den almennyttige boligmasse, og her vil jeg henvise til, hvad jeg på regeringens vegne har sagt om indkomstpølik og huslejeudvikling.

Hvad det direkte spørgsmål angår, tror jeg ikke, at hr. Wilhelm forventer, at jeg her, 2 eller 3 år før dette forlig udløber, skulle give hr. Wilhelm tilsagn om noget som helst i denne retning, lige så lidt som jeg ville give en anden et tilsagn i den modsatte retning. De forhandlinger og den udvikling, som må komme, må afgøre, hvordan næste boligforlig kommer til at se ud.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til finansministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til at sikre rentegodtgørelse af den tyske gæld til Danmark på 11,6 mia kr. i 1946-kr., indtil en endelig afgørelse af krigsskadeserstatningsspørgsmålet foreligger?“

(Spm. nr. 468).

Skriftlig begrundelse.

Den 4. december 1974 rejste jeg spørgsmålet om at sikre indfrielsen af den tyske gæld til Danmark, men fik til svar, at det kunne ikke komme på tale, før der foreligger en endelig afgørelse af krigsskadeserstatningsspørgsmålet, jfr. overenskomsten i London af 27. februar 1953, som bl. a. Danmark har underskrevet. Denne overenskomst kan næppe være en hindring for, at vi inddrager renter af den opgjorte gæld.

Knud Jespersen (DKP):

Denne dag er den 5. maj, det ved finansministeren sikkert lige så godt som alle andre i det høje ting. Det er dagen for Danmarks befrielse, men det er ikke årsdagen, det er 31 års dagen. I alle de år har i henhold til Potsdamaftalen Vesttyskland været forpligtet til at betale Danmark krigsskadeserstatning, idet det blev opgjort i Potsdam den 2. august 1945 og bekræftet ved konferencen i 1946, at vesttyskerne skulle betale os 11,6 mia kr. nøjagtig i 1946-kroner. Siden da har inflationen uægtelig forandret ved mangt og meget, og jeg rejste det spørgsmål i 1974, om ikke Danmark ville tage initiativet til at få noget af denne krigsskadeserstatning til udbetaling. Det var man afvisende over for, idet man henviste til, at der skulle en konference til.

Siden har vi som bekendt haft Helsingforskonferencen, der af alle anerkendes som afslutning på den anden verdenskrig, og der står intet i de aftaler, der er indgået mellem de allierede, og hvor Tyskland ikke er part, om, at man ikke kan forlange renter af denne gæld. Siden Ruder Konge var en lille dreng, har det været en almindelig forpligtelse, at kunne man ikke betale sin gæld, så skulle man betale renterne af denne gæld.

Jeg går ud fra, at finansministeren kender disse dokumenter, jeg har dem her foran mig, og når jeg siger det på den måde, er det, fordi Berlingske Tidende, der skulle

[Knud Jespersen.]

være organet for højere oplysning, i al fald slet intet har fattet og heller ikke læst noget i de dokumenter, idet de siger, at hr. Knud Jespersen kunne passende forlange pengene i Østtyskland. Ja, det kunne jeg godt, jeg kunne også forlange dem i Sverige, de er nemlig lige erstatningspligtige. Men til overflødighed skal jeg gøre opmærksom på, at hvis Østtyskland, DDR, skyldte Danmark penge, ville vi også have forlangt dem. Det er imidlertid Vesttyskland, det er Danmarks allierede i EF, det er Danmarks allierede i NATO, og det er efter sigende statsministerens gode ven hr. Schmidt, der er kansler; så kunne man da i det mindste udvirke, at vi fik nogle af renterne.

Finansministeren (Heinesen):

Som hr. Knud Jespersen har nævnt i sin mundtlige begrundelse og i øvrigt også i sin skriftlige begrundelse for spørgsmålet, blev et omtrent enslydende spørgsmål stillet af ham selv den 4. december 1974.

Uanset at spørgsmålet denne gang vedrører renter af Danmarks erstatningskrav, vil svaret nødvendigvis blive det samme. Danmark har ved Parisaftalen af 14. januar 1946 om erstatningsopgøret med Tyskland efter anden verdenskrig og senere igen ved Londonaftalen af 27. februar 1953 om Tysklands krigsgæld m. v. forpligtet sig til ikke individuelt at forfølge sine erstatningskrav over for Tyskland.

Behandlingen af disse krav, herunder den endelig fastsættelse af deres størrelse og af deres forrentning, er udsat, til endelig afgørelse af krigsskadeserstatningsspørgsmålet foreligger.

Knud Jespersen (DKP):

Med al respekt for embedsmændene vil jeg gerne sige, at det er interessant, at man har et gammelt svar liggende på et gammelt spørgsmål, og når man så stiller et andet spørgsmål, så får man det gamle svar, selv om man har en anden finansminister.

Det, jeg har rørt ved i øjeblikket, er ikke erstatningskravet. Det ville jeg meget gerne, for Vesttyskland skylder os ca. 50 mia kr., og så har jeg kun regnet med en procentsats i renter på 5, og da riget fattes penge og Danmark i kraft af sine tåbeligheder omkring fællesmarkedet er kommet til at

skyldte Vesttyskland omkring 3,5 mia kr. for at holde kronens værdi oppe — og den er tvivlsom — så synes jeg, det var rimeligt, at man tolkede både præambelen og Potsdamaf-talerne på en sådan måde, at man sagde, at indtil det fælles internationale krav rejses om at sikre Danmark den totale erstatning, så rejser vi som nation spørgsmålet om i al fald at lade renterne komme til udbetaling.

Det er muligt, at finansministeren har glemt det, men i sin tid havde vi det samme problem med vores krigsskaderamte personer, hvor Danmark var så fin ikke at genere vesttyskerne med at rejse det spørgsmål. Det gjorde alle andre med det resultat, at det var danskerne, der sidst af alle fik erstatning. Hvorfor i alverdens riger og lande vil den finansminister, som jeg har mistænkt for at have forstand på økonomi — det kan man godt nok ikke se på landets regnskaber, men jeg har ham mistænkt for det — indtage sådan en underdanig holdning? Kunne man da ikke prøve at tale med sine allierede i NATO og EF om betaling af de renter og påberåbe sig den internationale aftale?

Og så er der også spørgsmålet, om ikke aftalen af 1946 rent internationalt og folkeretsmæssigt i virkeligheden er opfyldt med Helsingforsaftalen, men det kan vi jo vende tilbage til i et andet spørgsmål.

Jeg spørger endnu en gang: vil finansministeren da ikke have de penge, som Danmark har brug for? Det vil være interessant at få et svar herpå.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg tror, jeg må minde hr. Knud Jespersen om, at Londonaftalen blev ratificeret af Danmark den 29. september 1953, og i Londonaftalens artikel 5 står bl. a. følgende:

„Behandlingen af fordringer“ — jeg gentager fordringer — „hidrørende fra den anden verdenskrig, som lande, der under denne krig var i krig med eller besat af Tyskland, og sådanne landes statsborgere har mod det tyske rige og dets organer, herunder omkostninger ved tysk besættelse, tilgodehavender opstået på clearingkonti under besættelsen og fordringer mod Reichskreditkasserne, vil være at udsætte, til en endelig afgørelse af krigsskadeserstatningsspørgsmålet foreligger.“

Det er finansministeriets opfattelse, og

[Finansministeren.]

den deles også af udenrigsministeriet, at renter, uanset at de ikke udtrykkeligt er omtalt i bestemmelsen, omfattes af betegnelsen „fordringer“. Der er ikke på nogen måde som antydnet af hr. Knud Jespersen tale om nogen underdanig holdning. Der er tale om, at vi har indgået en aftale og ratificeret en traktat, og denne aftale agter vi at holde.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg kan godt huske denne aftale, og jeg tror endda, jeg har anført den i den skriftlige begrundelse for mit spørgsmål. Jeg vil bare sige, at det er en lidt ufattelig facon, for nu siger finansministeren: indtil man har stillet det fælles internationale krav. Det blev fastslået i Potsdam og også senere på konferencen i London, at Tyskland ikke skulle have indflydelse på, hvornår erstatningen skulle komme til udbetaling, eller hvilket omfang erstatningen skulle have.

Tyskland førte maskiner, skibe og andre værdier væk fra vores land, den tyske okkupation kostede menneskeliv, og det var svært at regne ud i penge, og til overflod fastsatte man, at man i al fald i starten skulle have en rentesats på 4 pct. Så må jeg da bede finansministeren om at undersøge både i finansministeriet og i udenrigsministeriet, hvorfor i alverdens riger og lande man har en rentefod, hvis ikke det betyder, ligesom ved al anden gæld, at betaler man ikke sine afdrag, så er renterne i al fald forfaldne. Det har indtil nu været god kutyme internationalt, det bør også være det i denne sag.

Derfor vil jeg bede om, hvis finansministeren ikke kan svare på det nu, at man undersøger, om ikke det er sådan, at hvis Danmark, hvad angår lån, ikke er i stand til at betale sine rater, om renten da står stille, eller om ikke vi betaler renten. Jeg kender godt svaret, men jeg vil alligevel gerne høre finansministerens svar på det, fordi det går jo ikke, at man forklarer, at vi ikke møder dem underdanigt, når vi alligevel ikke stiller retmæssige krav. Vi jubler over en udsættelse på 3 måneder for 3½ mia kr., som skal betales for at holde kronen oppe på grund af deres egen politik. I 31 år har de skyldt os de penge, nu kender vi beløbets omfang.

Jeg synes, finansministeren her på den 5.

maj skulle sige, at Danmark vil søge veje til at få renterne, det vil være en god gerning på denne dag.

Finansministeren (Heimesen):

For så vidt angår de lån, Danmark optager, betaler vi renter og afdrag på de tidspunkter, der er fastlagt i disse aftaler. Det drejer sig altså om at holde aftaler, og det gør det også i denne sag både den 5. maj og andre dage.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Wilhelm* (VS) til handelsministeren:

„Vil ministeren på baggrund af, at regeringen har udsat den endelige behandling af ikrafttrædelsesloven for atomanlægsloven ud fra ønsket om mere oplysning og bedre mulighed for offentlig debat, tage initiativ til, at handelsministeriets energioplysningsudvalg får mulighed for at fortsætte sin virksomhed med dette formål for øje?“

(Spm. nr. 469).

Skriftlig begrundelse.

Opdeling af atomanlægsloven i en såkaldt procedurelov og en egentlig igangsættelseslov tog udtrykkelig sigte på muligheden for en folkeafstemning om principbeslutningen.

Oprettelsen af energioplysningsudvalget havde udtrykkelig samme begrundelse.

Allerede på dette grundlag var det højst mærkværdigt, at regeringen med støtte i et flertal standsede oplysningsudvalgets virksomhed ved at stoppe bevillinger fra 1. april 1976. Herved hindrede man, at den eneste nogenlunde alsidige oplysningsvirksomhed kunne fortsætte i de seneste måneder op til og under selve kampagnen forud for en eventuel folkeafstemning, med det resultat, at den ensidige agitation for a-kraft, der drives af Risø og elselskaberne, i endnu højere grad vil opnå en monopolstilling.

Når regeringen nu har ment at måtte udsætte igangsættelsesspørgsmålet netop med henvisning til behovet for mere oplysning og bedre mulighed for offentlig debat forud for en eventuel folkeafstemning, vil det være en selvfølge at sikre, at energioplysningsudvalget får mulighed for at fortsætte sit arbejde, medmindre man da har til hensigt at forøge den i forvejen meget kraf-

[Wilhelm.]
tige skævhed til fordel for a-krafttilhængerne.

Wilhelm (VS):

For halvandet års tid siden oprettedes energioplysningsudvalget under handelsministeriet med det direkte formål at popularisere oplysningen om energiproblemer og herunder også om a-kraftproblemer i befolkningen. Det blev nedlagt, i hvert fald blev enhver bevilling fjernet, pr. 1. april her med den nye finanslovs ikrafttræden. Få uger efter kommer så regeringens beslutning om, at man vil udsætte ikrafttrædelsesloven bl. a. med den begrundelse, at man ønsker mere oplysning og bedre mulighed for offentlig debat forud for denne beslutning. Den begrundelse er mildt sagt velbegrundet, bl. a. fordi en række rapporter er blevet forsinket. Så meget mere virker det uheldigt, at man lige netop har ophævet energioplysningsudvalget, før denne oplysningskampagne rigtig skulle tage fart.

Det er uheldigt, fordi det bliver få måneder før en vigtig energipolitisk afgørelse, det er uheldigt, fordi ønsket om oplysning nu er stærkt voksende ude i befolkningen, og det er uheldigt som sagt, fordi vi nu er i en periode, hvor det vælder frem med vigtige rapporter og undersøgelsesresultater, som energioplysningsudvalget kunne have omskrevet — det har de vist at de kunne — til et enkelt sprog og udbrede de vigtigste konklusioner heraf. Jeg skal nævne de mange rapporter fra Bohrinstituttet, jeg skal nævne handelsministeriets delrapporter, to kom der i dag, og to kom der forleden dag. Jeg skal nævne boligministeriets varmeplan, vind- og solrapporten fra akademiet for de tekniske videnskaber osv. osv.

Energioplysningsudvalget viste, at det kunne lade sig gøre med den første energivision, som de udsendte, men som der heller ikke var penge nok til at lave en husstandsomdeling af, og de havde udmærkede planer for at følge dette med energiaviserne op. Jeg vil derfor henvise til den skriftlige begrundelse også og spørge handelsministeren, om han ikke mener, at dette arbejde burde fortsætte.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Energioplysningsudvalget blev som af hr.

Wilhelm nævnt nedsat i sommeren 1974. Udvalget fik den opgave og det ansvar at tilrettelægge og gennemføre en oplysningsvirksomhed med sigte på at orientere befolkningen om de energipolitiske problemer, landet ville stå over for i de kommende år, herunder også om forhold, hvorom der kunne herske forskellig opfattelse. Udvalgets opgave og arbejde var fra starten tidsbegrænset, idet det skulle tilrettelægges og gennemføres inden for rammerne af den bevilling på 2½ mill. kr., der blev stillet til udvalgets rådighed.

Energioplysningsudvalget har efter min opfattelse med sine mangeartede aktiviteter i høj grad bidraget til at forøge interessen for energiproblemerne og til at styrke debatten om disse problemer. Gennem de udgivne bøger og pjecer har udvalget skaffet grundlag for, at en fortsat debat og en fortsat oplysningsvirksomhed kan finde sted i oplysningsforbund, organisationer, skoler, studiekredse m. v. på dette oplysningsarbejdes normale vilkår.

Wilhelm (VS):

Selv om svaret ikke var sådan direkte, forstår jeg, at ministeren ikke synes, der er grund til at fortsætte energioplysningsudvalgets direkte virksomhed. Det blev begrundet med, så vidt jeg kunne opfatte det i farten, alene to ting.

Den ene var, at det fra starten var tidsbegrænset. Hertil er at sige, at ministeren jo forleden dag til hele landets dagspresse erklærede, at hans tidsplan var faldet sammen, eller den var i hvert fald ikke gået helt, som man havde forudset, og det var grunden til, at han udsatte ikrafttrædelsesloven.

Den anden var, at det kunne køre videre gennem oplysningsforbundene, og det er selvfølgelig rigtigt, for så vidt angår de 6 debatbøger. Men de er jo altså skrevet og måtte skrives, før man havde de vigtigste af de rapporter, som bl. a. er blevet forsinket, hvad ministeren tidligere har omtalt. Der var altså alt muligt behov for, at der var et energioplysningsudvalg af den kvalitet, som der rent faktisk var, til at uddrage essensen af disse undersøgelser og rapporter og søge at få den formidlet også ud over, hvor oplysningsforbundene når, f. eks. ved denne husstandsomdeling, som de på udmærket vis

[Wilhelm.]

har taget hul på og stillet forslag om, men det vil man altså ikke være med til.

Jeg vil spørge ministeren, om han finder det særlig betryggende — energioplysningsudvalget var nok det eneste, der sådan havde offentlige midler til rådighed, der prøvede at veje for og imod, der havde tilhængere og modstandere blandt sine skribenter i debatbøgerne og i avisen osv. — at hovedvægten i oplysningen herefter notorisk vil komme til at blive Elsams og Risøs. Vi ved, at de er massivt pro a-kraft. Vi ved, at Risø i sin behandling af energioplysningsudvalget har tyet til metoder, som mildt sagt må karakteriseres som heldigvis ikke dagligdags. Finder ministeren det betryggende, at hovedvægten i oplysningen skal komme fra disse organer, som har deres velforståede interesse i at være pro? Det er det ene spørgsmål.

Det andet spørgsmål er: finder ministeren, at den behandling, energioplysningsudvalget blev udsat for fra Risøs side, og som var grundlaget for en voldsom hetz, som først for nylig er blevet afsløret med disse to modstridende eller i hvert fald ikke sammenfaldende rapporter, var anstændig?

Handelsministeren (Erling Jensen):

Det forekommer mig, at hr. Wilhelms sidste betragtninger falder lidt uden for hr. Wilhelms spørgsmål. Jeg finder det betryggende for en dansk demokratisk debat, at der kan herske uenighed mellem forskellige grupper, og at denne uenighed kan komme til udtryk, sådan som det er sket. Jeg har lidt svært ved at forstå, at hr. Wilhelm synes, at det er noget særlig ubehageligt, at der kan opstå en diskussion og en dialog mellem to organer, der begge ressortmæssigt hører under handelsministeriet. Jeg ville tværtimod have ment, at hr. Wilhelm ville have syntes, at det var ganske spændende tegn på en fri debat i dette land.

Må jeg så sige, at hr. Wilhelms betragtninger om tidsplanen intet har med energioplysningsudvalgets nedsættelse at gøre. Energioplysningsudvalget blev nedsat for at starte op på et oplysningsarbejde, bl. a. ved at skabe det materiale, de har skabt af generel karakter, for derved at løfte energidebatten ind på et jævnsides plan med andre politiske emners oplysningsmæssige placering.

Men udvalget blev ikke skabt som og skulle ikke skabes som et mere permanent organ i et land, som har skabt en lovgivning om fritidsundervisning, som har folkehøjskoler, oplysningsforbund, aftenskoler, uddannelsesorganisationer i øvrigt, der har frit slag til at beskæftige sig med disse emner, og som da gud ske lov også gør det. Jeg vil betvivle, at hr. Wilhelm med god samvittighed kan påstå, at energidebatten er mindre kraftig i dag end debatten om andre politiske problemer; altså er den opgave, energioplysningsudvalget havde, løst.

Wilhelm (VS):

Kun én ting til sidst: handelsministeren er jo som bekendt en mester i at få vendt tingene på hovedet. Det skete også her. Det blev gjort til, at handelsministeren fandt det betryggende, at der kunne være debat og uenighed mellem to organer, selv om de begge lå under handelsministeriet, mens jeg skulle være modstander af det. Det er jo lige præcis det modsatte, denne diskussion er udtryk for. Jeg plæderer for, at energioplysningsudvalget skulle have lov at fortsætte, og handelsministeren vil ikke lade det fortsætte. Inden for den ressort skal Risø altså være enerådende.

Det, jeg spurgte om — og det kan ministeren da vælge at lade være at svare på, hvis han synes, det ligger uden for spørgsmålet, men jeg vil da gerne i hvert fald præcisere, hvad det var, så det ikke skal drejes over til noget helt andet — det var ikke om debatten mellem de to organer, det var ikke om deres faktiske uenighed på visse områder. Det var om de metoder, der blev taget i anvendelse, hvor en af bøgerne fra energioplysningsudvalget — og det ville handelsministeren vide, hvis han havde læst den seneste rapport fra energioplysningsudvalget — blev sønderlemmet af Risø, uden at man meddelte det til energioplysningsudvalget, uden at man gav det lejlighed til at svare. Denne sønderlemmende kritik gik til visse dagblade og visse politikere, og først da energioplysningsudvalget selv bad om den, fik det den, men i en helt anden variant, så det stadig væk ikke var i stand til at svare på det, man oprindeligt havde ladet sive ud. Det, jeg spurgte om, var, om ministeren synes, det var en anstændig behandling. Det var jo en meget kendt sag, som gav anled-

[Wilhelm.]

ning til en voldsom hetz mod energioplysningsudvalget, og altså ikke nogen saglig uenighed mellem de to organer.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. Wilhelms vurdering af mine evner til at fordreje ting er jeg taknemlig for — jeg er altid interesseret i at høre specialistudtalelser.

Må jeg ikke have lov at sige, at hr. Wilhelm jo også begik den dristighed, at han sagde: hvis handelsministeren havde læst. Handelsministeren har læst, og handelsministeren er stadig af den opfattelse, at det er rimeligt, hvis man er uenig i en ting, at gøre opmærksom på det, og det er rimeligt, at det også sker i en offentlig debat, således som det sker. Det er jo også grunden til, at handelsministeren ikke går ind på den anden side af denne sag og reagerer over den offentlige polemik, der nu begynder fra den modsatte side.

Jeg er af den opfattelse, hr. Wilhelm — og det er nok det afgørende i denne sag — at vi har skabt nogle gode betingelser i dette land for folkelig oplysning, og vi skal lade være med at vanskeliggøre disse betingelser ved at gøre særforanstaltninger på oplysningsområdet delvis permanente. Det er årsagen til min holdning i denne sag, som i øvrigt har været gennemdrøftet i folketingets energipolitiske udvalg, hvor jeg som hr. Wilhelm beklager at hans parti ikke er repræsenteret.

Ole Olsen (SF):

Jeg vil gerne have lov til at stille et tilægsspørgsmål til handelsministeren.

Jeg er meget enig i handelsministerens betragtninger om det udmærkede oplysningsarbejde, der laves her i landet, men i denne situation er vi i en særstilling. Denne særstilling indtager elektricitetsselskaberne, specielt Elsam. Når vi er ude og snakke — og det er nogle af os jo somme tider — mod atomenergi, så er det meget ofte Elsamfolk, elektricitetsværksfolk, vi er oppe imod. Det er ikke så tit politikere fra socialdemokratiet og de borgerlige partier — de vil tilsyneladende ikke så gerne — det er Elsamfolk. Når man spørger dem om, hvor de kommer fra, så siger de uden videre, at de kommer fra elselskaberne, og at det er El-

sam, der koordinerer, hvor de skal hen.

Jeg vil gerne stille det spørgsmål til handelsministeren: hvor mange penge bruger elektricitetsselskaberne på dette såkaldte oplysningsarbejde? Det er jo sådan, at elektricitetsselskaberne indtager en særstilling. De tager pengene fra kunderne. Det er budgetter, der er godkendt af det offentlige på den ene eller den anden måde. Herfra går penge over til propaganda for a-kraft her i landet, penge, der unddrages folketingets direkte kontrol.

Jeg er godt klar over, at handelsministeren måske ikke er i stand til at svare på kroner og øre i dag, men jeg vil gerne nu have et foreløbigt skøn over, hvilke midler der flyder herfra til propaganda for a-kraft, og jeg vil gerne senere have et mere fuldstændigt svar. Det må være muligt at få oplyst, hvad elselskaberne bruger til propaganda for a-kraft.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. Ole Olsen har fuldstændig ret. Det ved jeg ikke. Hr. Ole Olsen er også vidende om, at hvis man i energipolitisk udvalg ønsker at fremsætte et sådant spørgsmål, skal jeg nok sørge for, at det går videre, og at det møder en besvarelse. Hr. Ole Olsen har vist ikke andre erfaringer på dette område.

Må jeg så ikke sige, at jeg godt kan se, at det er spændende og fristende at lægge for had nogle erhvervsbetonede virksomheder, der dog i dette tilfælde har mere tilknytning til samfundet, end det er almindeligt at erhvervsvirksomheder har, som i en række tilfælde er overordentlig stærkt domineret af det lokale selvstyre og det nærdemokrati, vi ellers taler smukke ord om. Jeg er ikke enig i denne vurdering. Jeg finder det en helt legal erhvervsmæssig opgave, hvis man mener, at den erhvervsløsning, man er ansvarlig for, kan gøres bedre, end den hidtil er blevet gjort, da at agitere for dette. Men jeg beder hr. Ole Olsen om ikke at sammenblande tingene, således at han sammenblander et energioplysningsudvalgs arbejde, et handelsministeriums arbejde, et arbejde på Risø, der er tilknyttet handelsministeriet, og et arbejde i helt eller delvis private virksomheder. Dette arbejde er hverken koordineret eller hører hjemme i samme vurdering.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til ministeren for udenrigsøkonomi:

„Hvad er den danske regerings holdning til spansk medlemskab af EF, og hvor langt er underhåndsforhandlingerne herom kommet inden for EF?“

(Spm. nr. 463).

Skriftlig begrundelse.

Den danske regering har som bekendt modtaget udenrigsminister de Areilza i København. Andre lande i EF presser på for at få Spanien optaget. Statsministeren har tidligere udtalt sig på en måde, som ikke var ganske afvisende over for spansk medlemskab.

Samtidig er det klart, at Spanien stadig langt fra er noget demokratisk land, heller ikke i borgerlig forstand. Ved det planlagte valg vil bl. a. kommunistpartiet således blive hindret i at deltage. De berygtede terroristlove er heller ikke ophævet, og mange politiske fanger sidder fængslet uden dom.

Steen Folke (VS):

Allerede ved EF-topmødet i Rom i begyndelsen af december sidste år udtalte statsministeren sig om et eventuelt spansk medlemskab af EF på en måde, som var lidt betryggende for os, der tager afstand fra de nuværende samfundstilstande i Spanien. Siden har den danske regering modtaget den spanske udenrigsminister på officielt besøg; hvad regeringen har sagt til ham bag lukkede døre, kan vi andre kun gisne om. Samtidig er der i EF-kredse forlydender om, at der i underhåndsforhandlinger med Spanien gøres fremskridt.

På den baggrund er jeg spændt på at høre udenrigsøkonomiministerens svar på mit spørgsmål.

Ministeren for udenrigsøkonomi (*Ivar Nørgaard*):

Hr. Steen Folkes spørgsmål består af to elementer, som jeg gerne vil besvare hver for sig.

Regeringens generelle holdning i spørgsmålet om udvidelse af EF, sådan som det kom til udtryk i forbindelse med Grækenlands anmodning om medlemskab, er, at man principielt er positivt indstillet over for en udvidelse med europæiske lande, der kan påtage sig de forpligtelser, medlemskab

medfører. Derfor er Danmark principielt indstillet på at se med velvilje også på en spansk anmodning om medlemskab, når Spanien måtte have gennemført et demokratiseringsprogram, som bringer landet på linje med de europæiske demokratier. Det skal sætte Spanien i stand til at udpege repræsentanter til Europa-Parlamentet i overensstemmelse med Romtraktatens forudsætninger.

I denne forbindelse er det værd at nævne, at EF ifølge dokumentet om den europæiske identitet, som blev godkendt på topmødet i København i december 1973, står åben for andre europæiske nationer, der hylder de samme idealer som de ni, dvs. repræsentativt demokrati, retsstatsprincippet, den sociale retfærdighed og respekt for menneskerettighederne.

Jeg vil gerne tilføje, at det er mit indtryk efter mit møde den 4. marts med den spanske udenrigsminister, at den spanske regering har fuld forståelse for vor holdning og ikke regner med medlemskab før efter gennemførelsen af et demokratiseringsprogram.

Til det andet led af hr. Steen Folkes spørgsmål kan jeg svare, at der ikke har fundet underhåndsforhandlinger sted i EF vedrørende spørgsmålet om Spaniens medlemskab, men man har drøftet spørgsmålet om handelens afvikling mellem EF og Spanien i den nærmeste fremtid. Det er det sidstnævnte spørgsmål, som nu skal drøftes i møder mellem Spanien og EF-Kommissionen. Folketingets markedsudvalg vil blive underrettet om forløbet af disse drøftelser, når Kommissionen til sin tid rapporterer herom til Rådet.

Steen Folke (VS):

Det fremgik af udenrigsøkonomiministerens svar, at det for den danske regering var en ufravigelig betingelse, at Spanien skulle have gennemført et demokratiseringsprogram, før der kunne være tale om at optage Spanien i EF, og det synes jeg da for så vidt er udmærket. Nu har jeg ikke helt den samme høje mening om de andre europæiske såkaldte demokratier, altså om den form for borgerligt demokrati, som findes rundt omkring i Vesteuropa, som udenrigsøkonomiministeren har, men det er ikke det afgørende i denne sammenhæng. Det afgørende

[Steen Folke.]

er jo, at jeg må forstå ministerens svar på en sådan måde, at der helt klart er tale om en afstandtagen fra de nuværende tilstande i Spanien, og at de altså må være bragt til ophør.

På den baggrund går jeg ud fra, at det kan præciseres en lille smule, hvad der menes med denne demokratisering. Man må — og det vil jeg gerne spørge udenrigsøkonomiministeren om — kunne få en garanti for, at den danske regering vil gå imod spansk optagelse i EF, for det første så længe visse politiske partier udelukkes fra deltagelse i de såkaldte frie valg, for det andet så længe de berygtede terroristlove ikke er ophævet, og for det tredje så længe der ikke er gennemført en generel frigivelse af de politiske fanger, hvoraf mange har været fængslet i flere år uden dom.

Ministeren for udenrigsøkonomi (Ivar Nørgaard):

Jeg kan bekræfte, at der selvfølgelig ikke kan være tale om, at Danmark kan tilslutte sig noget forslag eller forsøg på at forhandle om Spaniens optagelse i fællesmarkedet, så længe man har de nuværende tilstande, og så længe man ikke har gennemført det demokratiseringsprogram, som nogle kræfter arbejder på at få gennemført i Spanien.

Hvordan dette demokratiseringsprogram endeligt kommer til at se ud, er det for tidligt for os at udtale os om; vi ved, at der trækkes i begge retninger i øjeblikket i Spanien. Men selvfølgelig skal visse mindstekrav være opfyldt, for at vi kan acceptere det som demokratisering, herunder at der er lige adgang og fri adgang til at stemme og blive valgt, og at disse love, som sætter folk i fængsel, uden at almindelige retsprincipper bliver håndhævet, selvfølgelig skal være ophævet, og at politiske fanger, sådan som hr. Steen Folke også nævnte det, skal være frigivet.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgertiden var dermed til ende.

Formanden:

Fra de pågældende ministre er der modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Bach	Spm. nr. 453
Hagen Hagensen	Spm. nr. 454
Wilhelm	Spm. nr. 459
Litten Hansen	Spm. nr. 462

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Bach* (FP) til arbejdsministeren (22/4 76).

„Finder ministeren det rimeligt, at arbejdstilsynet pr. 1. maj 1976 og med kun 3 ugers varsel har påbudt samtlige fiskeeksportører og arbejdsgivere på Hanstholm havn at udskifte samtlige eksisterende og i nogle tilfælde nyanskaffede dieseldrevne trucks med el-drevne trucks?“

(Spm. nr. 453).

Begrundelse.

Da hele vort erhvervsliv er ude i store økonomiske vanskeligheder — og det gælder i allerhøjeste grad også hele vort fiskerierhverv — vil et sådant påbud med så kort varsel virke meget belastende og kan antagelig i nogle tilfælde medføre lukning — og dermed større arbejdsløshed, da jeg mener sagen skal ses i en større sammenhæng.

Man kunne jo tænke sig, at det næste bliver, at al motorstøj og forurening — og det gælder både fiskerfartøjer, lastbiler, trucks etc. — fremover bliver forbudt på og ved vore havne, og derfor mener jeg, at de berørte parter har krav på at få den fornødne tid til enten at ophøre med erhvervet eller i det mindste træffe de fornødne dispositioner i tide.

Arbejdsminister *Erling Dinesens* svar (27/4 76):

Direktoratet for arbejdstilsynet har oplyst, at der ikke er givet et generelt påbud til fiskeeksportører og arbejdsgivere på Hanstholm havn om at udskifte samtlige eksisterende dieseldrevne trucks med el-drevne trucks.

Det kan tilføjes, at der ikke er hjemmel til at forbyde truckkørsel i velventilerede arbejdslokaler, når køretøjerne er i vel vedligeholdt stand og i øvrigt således konstrueret, at forbrændingsprodukterne på betryggende måde kan fjernes ved lokaleventilati-

[Arbejdsministeren.]

on. Direktoratet for arbejdstilsynet har oplyst, at man i enkelte konkrete tilfælde, hvor de nævnte betingelser ikke var opfyldt, har nedlagt forbud mod indendørs kørsel med dieseldrevne trucks, fordi der i arbejdslokalerne måltet sundhedsfarlige koncentrationer af nitrøse luftarter, aldehyder, kuldioxid og/eller svovldioxid.

Det bemærkes endelig, at direktoratet for arbejdstilsynet for tiden er i færd med at udarbejde en meddelelse om særlige regler for arbejde inden for fiskefiletvirksomheder, der formentlig bl. a. vil indeholde et afsnit om anvendelse af trucks i sådanne virksomheder.

Af *Hagen Hagensen* (KF) til indenrigsministeren (22/4 76):

„Kan ministeren oplyse, med hvilken hjemmel der under medvirken af I/S Kommunedata påtænkes oprettet et centralregister, hvorfra der kan gives oplysning om den enkelte borgers private forhold?“
(Spm. nr. 454).

Begrundelse.

Det er forståeligt, at en række kommuner landet over er blevet så betænkelige ved databanken SIP, at de har erklæret ikke at ville medvirke. De tre bogstaver står for Skatteoplysninger, Indtægtsoplysninger og Personlige oplysninger. Hidtil har der imidlertid ikke kunnet gives tilstrækkelige garantier mod misbrug af de i databanken deponerede oplysninger, der i mange tilfælde kan berøre den enkelte borgers helt private forhold.

Der kan således ikke af en kommune til udenforstående gives oplysning om skatteforhold, hvormed der er tavshedspligt under strafansvar. Og hvad skal et kommunalt centralregister med skatteoplysninger så bruges til?

Den påtænkte registreringsform vil derfor i sine videste pespektiver kunne få særdeles farlige og uønskede konsekvenser — rent bortset fra at planerne kan pege henimod et faktisk edb-monopol for Kommunedata. Dette vil være så meget mere beklageligt, som adskillige kommuner allerede længe har haft et tilfredsstillende samarbejde med pri-

vate edb-firmaer på klart afgrænsede områder som f. eks. budgetlægning m. v.

Indenrigsminister *Egon Jensens* svar (29/4 76):

I henhold til lovgivningen administrerer kommunerne en lang række opgaver, der vedrører den enkelte borgers personlige forhold, og som en nødvendig forudsætning herfor har der altid fundet registreringer sted.

Siden 1950'erne har kommunerne som et led i løsningen af disse opgaver i stadig større omfang udnyttet hulkort — og senere edb-teknikken gennem sammenslutning i kommunale centraler. Medens det tidligere var den enkelte kommune, der stod som medejer af vedkommende central, blev centralerne for nogle år siden organiseret i Kommunedata, der er et interessentskab mellem Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen.

Uanstet denne ændring i ejerforholdet må den enkelte kommune være ansvarlig for det i centralerne opbevarede materiale, således at de af den enkelte kommune indrapporterede data ikke kan bruges til andet formål end det af kommunen anviste.

Med hensyn til SIP-systemet, der vil indeholde skatte-, indtægts- og almindelige personoplysninger samt efter det oplyste senere hen sociale oplysninger, er det således op til den enkelte kommunalbestyrelse, om kommunen skal tilsluttes systemet, eller om den foretrækker et andet edb-system på Kommunedata eller et andet sted, eventuelt hos kommunen selv. I praksis vil kommunerne dog ofte være bundet til Kommunedata.

Det er så vidt vides tanken, at systemet skal køres regionalt. Inden for hver region vil systemet kunne opbygges som et lokalt system for hver enkelt kommune. For så vidt det kommer dertil, at kommunerne kan trække på *andre* tilsluttede kommuners skatteoplysninger m. v., vil det i realiteten også komme til at virke som et egentligt centralt system, hvis omfang og effektivitet vil bero på antallet af tilsluttede kommuner.

Der er for tiden ingen lovgivning, der i almindelighed regulerer kommunernes adgang til at etablere registre til administrativt brug, men hjemmelen ligger i kommu-

[Indearigsministeren.]

nens ret og pligt til at administrere de foreliggende opgaver.

Spørgsmålet er, om SIP strider mod gældende normer, navnlig de såkaldte „privatrettigheder“ for borgerne, eller disses forventning om, at de af det offentlige indsamlede oplysninger ikke misbruges. For SIP vil det især være spørgsmålet, om den tekniske samkøring af de omhandlede data og udnyttelsen i kommunerne heraf kan accepteres, og i denne forbindelse ikke mindst, om en kommunalbestyrelse skal kunne vedtage, at andre kommuner får adgang til de registrerede data om dens borgere.

Spørgsmålet om hensyntagen til borgernes privatrettigheder er taget op i det såkaldte Trolleudvalg under justitsministeriet, der nu har afsluttet sit arbejde. Betænkningen, der vil fremkomme i løbet af 1 uge eller 2, vil indeholde udkast til et lovforslag, der på et mere klart grundlag end i dag skal sikre borgerne mod misbrug af de i offentlige og private registre registrerede oplysninger.

Samtidig har regeringen over for kommunerne taget initiativ til at nedsætte et udvalg, som skal se på det samordningsproblem, som statsrevisorerne i en betænkning for nylig pegede på med hensyn til offentlige edb-registre. Regeringen har brevvekslet med de kommunale organisationer om denne sag og agter at indkalde organisationerne til et møde i den nærmeste fremtid. Man vil her med kommunerne drøfte dels problemet om dette samordningsudvalgs kommissorium og sammensætning og dels også rejse spørgsmålet, om både staten og kommunerne skal køre i et langsommere tempo med hensyn til udvidelse eller nyoprettelse af offentlige edb-registre og afvente den lovgivning, som måtte blive resultatet af Trolleudvalgets arbejde, og også afvente edb-samordningsudvalget.

Kommunerne vil formentlig være forstående over for denne problematik, da SIP-systemet ikke i øjeblikket er på andet end det indledende stadium.

Af *Wilhelm* (VS) til boligministeren (26/4 76):

„Hvad agter ministeren at foretage for at

hindre, at saneringen omkring Blågårds Plads medfører, at et meget stort område i en årrække kommer til at henligge som byggetomt, og hvilke betingelser vil ministeren stille for anvendelsen af de arealer, som ikke i de første mange år kan forventes anvendt til det formål, der var forudsat ved ministeriets godkendelse af såvel byplanvedtægt som saneringsplan for området?“
(Spm. nr. 459).

Begrundelse.

Saneringsplanen for området omkring Blågårds Plads på Nørrebro indebærer i virkeligheden totalsanering af et område, som er 6-8 gange større end selve pladsen.

Da en meget stor del af arealet ifølge byplanvedtægten er afsat til et skolebyggeri, som næppe vil blive gennemført i den første længere årrække, og da saneringsselskabet alligevel forcerer nedrivningerne frem, er der en betydelig risiko for, at området i en årrække vil komme til at henligge som en byggetomt, hvor Blågårds Plads blot er et lille hjørne. I så fald vil der være tale om en saneringsskandale, som både i omfang og varighed er langt større end den i Murergade.

I nedrivningsplanerne indgår et større antal boliger, som kvalitetsmæssigt er langt bedre end mange andre i den sorte firkant, nemlig Korsgade-karreens vestlige ende. Disse boliger indgår efter byplanvedtægten i den del af planen, som skal afsættes til skolebyggeri, men som der ikke er udsigt til at få realiseret foreløbig (om nogen sinde), og hvor Københavns kommunes 4. afdeling ved borgmester Wassard endda taler om blot at reservere arealet til dette formål indtil videre.

Det forekommer helt uacceptabelt, at en så hovedløs saneringsplanlægning i årevis skal kunne få dette store, centrale område til at henligge som byggetomt med de miljøødelæggende virkninger, det har for hele kvarteret. Og det forekommer lige så uacceptabelt, at der nedrives forholdsvis gode boliger, uden at der er udsigt til nogen umiddelbar anvendelse af arealet, og samtidig med at Københavns kommune ikke mener at kunne løse de genhusningsproblemer, der findes i forbindelse med mere akutte opgaver som f. eks. brandsikring.

Boligminister *Helge Nielsens* svar (30/4 76):

Boligministeriet godkendte i december 1973 en saneringsplan for 3 karreer ved Blågårds Plads, beliggende mellem Stengade og Slotsgade, Slotsgade og Todesgade samt Blågårds Plads og Korsgade. Saneringsplanen forudsætter, at samtlige bygninger nedrives bortset fra forhusene til ejendommene Blågårds Plads 1, Blågårdsgade 22 og 24, Korsgade 24, Slotsgade 17/Bagesensgade 29 og 31 og Todesgade 2. Ministeriet lagde ved godkendelsen til grund, at 70 pct. af områdets lejligheder ifølge saneringsplanen var korridorlejligheder eller kun havde adgang til én trappe, og at ejendommene, der var opført i tiden fra ca. 1860 til 1875, måtte betragtes som meget brandfarlige.

Ministeriet var ved godkendelsen af planen opmærksom på det særlige problem af arkitektonisk og miljømæssig karakter, der kunne opstå ved at fjerne bebyggelsen omkring Blågårds Plads, før der var truffet endelig afgørelse om den fremtidige bebyggelse af området. Man fandt det imidlertid af meget stor vigtighed, at denne — for den altovervejende dels vedkommende — meget dårlige bebyggelse blev fjernet. Man fandt endvidere, at der blev taget et skyldigt hensyn til pladsen, indtil den endelige bebyggelse kan iværksættes, ved midlertidig indretning af legeplads, boldbane og lignende på de ryddede arealer og etablering af afskærmning m. v. mod pladsen, hvori der skal indgå beplantning — således som det forudsattes i forbindelse med planens behandling i borgerrepræsentationen.

Som følge af den uro, der i det sidste halve års tid har været omkring denne saneringsplan, har jeg i februar i år bedt såvel Københavns kommune som Det københavnske Saneringsselskab om at redegøre for deres stilling til det forslag, nogle beboere har fremsat om at ændre planen.

Selskabets bestyrelse har behandlet beboergruppens forslag til ændring af saneringsrækkefølgen og har vedtaget ikke at efterkomme ændringsforslaget, men i stedet søge planen gennemført hurtigst muligt. Det er i den forbindelse oplyst, at planen allerede nu er meget langt fremme, idet samtlige ejendomme er erhvervet af saneringsselskabet ved køb eller ekspropriation.

Bebyggelsen i karreen mellem Stengade

og Slotsgade og den væsentligste del af bebyggelsen mod Slotsgade i karreen mellem Slotsgade og Todesgade er nedrevet, og i karreen mellem Blågårds Plads og Korsgade er Blågårds Plads 3-5 og Korsgade 26-28 nedrevet. Endvidere er der sluttet bindende kontrakt med en nedrivningsentreprenør om resten.

Planen forudsætter knap 1.000 genhuseringer. Hovedparten af disse er gennemført, og der mangler kun ca. 150, og de midlertidige lejere er i vidt omfang opsagt.

Københavns kommune har i forbindelse med et forslag fra borgerrepræsentant Peder Boas Jensen om, at byplanen og saneringsplanen tages op til fornyet overvejelse, fastholdt, at området skal forbeholdes til offentlige formål, ligesom saneringsplanen skal gennemføres, og kommunen har samtidig henvist til de ovenfor nævnte planer for områdets midlertidige anvendelse til rekreative formål, indtil der kan finde bebyggelse sted.

De tre karreer ved Blågårds Plads, som indgår i den godkendte saneringsplan, er omfattet af dispositionsplanen for indre Nørrebro, godkendt af miljøministeriet den 29. november 1974.

Den ene af karreerne er i en byplanvedtægt, godkendt den 24. juli 1970, udlagt som boligområde, men denne anvendelse af arealet er ændret i dispositionsplanen og i et senere forslag til byplanvedtægt.

Et forslag til byplanvedtægt, som omfatter hele saneringsplanens område samt endnu en karre ved Blågårds Plads, blev af Københavns kommune den 13. juli 1973 fremsendt til boligministeriet som bilag til saneringsplanen samt den 9. november 1973 til miljøministeriet til godkendelse.

I overensstemmelse med dispositionsplanen opdeler byplanforslaget området på tværs af de nuværende karreer og fastlægger anvendelsen til henholdsvis offentlige formål, skole, bolig- og institutionsområde og boligområde.

Miljøministeriet har ikke haft indvendinger mod den foreslåede opdeling og anvendelse af området, men den endelige behandling af byplanvedtægten har afventet en afklaring af spørgsmålet om udnyttelsesgrader i forbindelse med forhandlingerne om dispositionsplanen for indre Nørrebro.

På den baggrund erklærede miljøministe-

[Boligministeren.]

riet den 9. oktober 1975 over for Københavns kommune, at byplanvedtægten kunne godkendes på vilkår, at udnyttelsesgraden blev nedsat. Københavns kommune har endnu ikke fremsendt et ændret byplanforslag til godkendelse.

Jeg finder det meget positivt, at man i forbindelse med denne saneringsplan får fjernet noget af den værste slumbebyggelse i København. Selv om man måske nok kan sige, at en del af bebyggelsen mellem pladsen og Korsgade ikke ligefrem hører til blandt den allerringeste boligmasse, så er der dog tale om en stærkt utidssvarende bebyggelse. Afgørende hensyn taler efter min opfattelse for at gennemføre planen i dens helhed, bl. a. fordi planen jo stort set er ved at være gennemført, og hverken Københavns kommune eller saneringsselskabet ønsker planen ændret.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at skoleplanerne ikke var afgørende for ministeriets godkendelse af saneringsplanen i sin tid, hvorfor en udskydelse eller ændring af de konkrete byggeplaner ikke i sig selv bør medføre en ændring af planen. Hertil kommer, at borgerrepræsentationen på møde den 8. april 1976 har tilkendegivet, at selv om der på nuværende tidspunkt råder en vis usikkerhed med hensyn til de koncise behov for uddannelsesinstitutioner i området, bør den stedfundne reservation af areal til offentlige formål opretholdes med henblik på etablering af uddannelsesinstitutioner eller eventuelt andre opstående behov for arealer til institutioner eller anlæg af anden art.

Selv om den midlertidige anvendelse af arealerne, som kommunen foreslår, ikke direkte vedrører selve saneringsplanen, vil jeg dog godt sige, at etablering af legepladser og boldbaner vil medføre en betydelig forbedring af de rekreative muligheder i Den sorte Firkant, og jeg kan ikke se, at etablering af sådanne faciliteter kan ødelægge miljøet omkring pladsen, specielt hvis afskærmningen ud mod pladsen sker på en nænsom måde med anvendelse af beplantning, således som kommunen forudsætter. Jeg mener derfor ikke, at gennemførelsen af saneringsplanen medfører, at området kommer til at henligge som byggetomt.

Af *Litten Hansen* (VS) til ministeren for kulturelle anliggender (29/4 76):

„Kan ministeren bekræfte, at det kræver en lovændring, hvis statstilskud til produktion af børneteater m. v. efter den senest foreslåede ændring af § 16, stk. 1, i lov om teatervirksomhed ønskes beskåret i forhold til det på finansloven for 1976-77 optagne beløb på 3.900.000 kr., og at dette statstilskud automatisk vil blive pristalsreguleret i kommende finansår?“

(Spm. nr. 462).

Begrundelse.

Statstilskud til produktion af børneteater og opsøgende teater samt til teaterpædagogisk virksomhed vil efter vedtagelse af det foreliggende forslag til ændring af lov om teatervirksomhed være det eneste tilskud til teatervirksomhed, der ikke er sikret en lovbeskyttet automatik med hensyn til bevillingernes størrelse.

Med spørgsmålet ønskes afklaret, om disse statstilskud kan fjernes uden lovændring, således at denne teatervirksomhed risikerer samme skæbne som „Workshoppen“ ved finanslovens vedtagelse pr. 1. april 1976.

Minister for kulturelle anliggender *Niels Matthiasens* svar (4/5 76):

Bevillingen til børne- og ungdomsteater under teaterlovens § 16 optages på finansloven ligesom bevillingerne til de øvrige under teaterloven hørende teatervirksomheder m. v.

Bevillingerne er i de senere år blevet pristalsreguleret.

Det vil ikke kræve lovændring at nedsætte bevillingerne under teaterloven til de teaterformer, til hvilke der ikke ydes lovbundne tilskud. Lovbundne tilskud ydes i henhold til gældende lov til landsdelsscenerne, og i henhold til lovforslaget vil bevillingerne til landsdelsscenerne og Det rejsende Landsteater være lovbundne ligesom refusionen til kommunerne under § 16, stk. 2.

Det er ikke alene bevillingen til § 16, stk. 1, der ikke bliver lov bunden ved det fremsatte forslag, det gælder en række af de under teaterloven værende bevillinger, f. eks. § 15 (Rejsende teatervirksomhed), § 17 (Opera- og balletvirksomhed), § 18 (An-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]
den teatervirksomhed) og § 26 (Amatørteatervirksomhed).

Den gældende lov forudsætter, at der findes bevilling til børne- og ungdomsteater, og lovforslaget forudsætter bevilling til børneteater og opføgende teater.

Samtlige disse bevillinger er afhængige af udformningen og vedtagelsen af de årlige finanslove.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af traktat om ændring af visse finansielle bestemmelser i traktaterne om oprettelse af De europæiske Fællesskaber og traktaten om oprettelse af et fælles Råd og en fælles Kommission for De europæiske Fællesskaber.

(Andre selvst. forslag nr. LIV. Fremsat 27/1 76. Første behandling 5/2 76. Betænkning 30/4 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Maigaard (SF):

Det er jo ganske tankevækkende, at Romtraktaten skal ændres uden debat, men helt stille skal det nu ikke gå. Vi har i betænkningen forklaret, hvorfor vi stemte imod ratifikationen, og jeg skal ikke gentage begrundelsen her.

Jeg vil imidlertid gerne stille ministeren et spørgsmål i anledning af de besvarelser, han har givet markedsudvalget. Vi prøvede at få en klaring på det i det sidste markedsudvalgs møde, men jeg synes, at svarene lå lidt flydende, så jeg vil gerne have dem gentaget i salen og meget gerne i en mere præcis form.

Ministeren siger i sit svar på udvalgets spørgsmål nr. 5, at for så vidt angår udbetalinger fra EF's budget er det „fastlagt, at der kræves såvel en retsakt som en opførelse af midler på budgettet til det givne formål, for at der kan anvendes beløb til udbetaling.“ For at der kan udbetales midler fra EF's budget, må der ifølge ministeren, som jeg i denne sag er enig med, foreligge såvel en retsakt som en konto på budgettet.

Nu agter Kommissionen, den kommissær,

der har ansvaret for budgettet, Claude Cheysson, at foretage udbetalinger fra EF's budget, uden at der foreligger en retsakt. Kommissionen agter at udbetale penge over konto 937, som drejer sig om hjælp til ikke-guvernamentale organisationer, uden at der foreligger en retsakt. Kommissionen agter endvidere at udbetale midler over konto 145, som drejer sig om byggelån til EF's tjenestemænd, uden at der foreligger en retsakt.

Jeg går ud fra, at regeringen ikke kan acceptere denne fremgangsmåde, og jeg skal derfor for fuldstændighedens skyld spørge ministeren, om regeringen agter at standse Kommissionen i denne retsstridige optræden.

Steen Folke (VS):

VS er ikke betænkingsberettiget i markedsudvalget, og jeg skal kun meddele, at VS agter at stemme imod dette forslag til folketingsbeslutning.

Ved sagens første behandling gjorde jeg udførligt rede for vores grunde til at være modstandere af dette forslag til folketingsbeslutning. Jeg skal nu kun ganske kort sige, at det er klart, at vi, der er EF-modstandere, er imod den forskydning i EF-organerne, som dette forslag til folketingsbeslutning er et led i, en forskydning, som vil give EF-Parlamentet øgede beføjelser. Det er oplagt, at vi ser hele denne udvikling i sammenhæng med det mål, det er for EF-tilhængerne at opbygge en politisk union, opbygge et overnationalt statsapparat, noget som hele tiden for VS har været en hovedårsag til at gå imod EF-medlemskabet.

Guldborg (V):

Nu da der er sagt nogle ord under denne anden og sidste behandling, så synes jeg, der kan være anledning til at gøre opmærksom på, hvordan hr. Maigaard, men også andre af nærliggende politisk indstilling, i denne sag har vredet og vendt sig i tekniske enkeltheder og detaljer og forsøgt at skabe en atmosfære af noget indviklet og mærkværdigt, alt sammen for at camouflere det, der er det reelle i deres holdning.

Denne sag er ganske enkel: efterhånden som der kommer egne indtægter i Det europæiske Fællesskab og det udvikler sig i overensstemmelse med sine forudsætninger, så